

A példa mindkét esete olyan tartozás, amit nem lehet visszafizetni. Ahogy a kiütött fogat sem lehet visszacsinálni. A viszony egyenlőtlen marad. A másik kiütött foggal az egyenlőtlen viszonyt egy másik egyenlőtlen viszonnal lehet szembeállítani. Hogy a csónak ne boruljon föl, egy másik lyukat is ütünk rajta. Minden jog, mint gyakorlatba ültetett közösség-rendező elv, ilyen kiegyenlítésekről szól.

A példabeszéd szereplője két irányban is megéli a tartozás, fizetéseképtelenség, kilátástalanság, és elengedhetőség kérdését. A két eset nem összemérhető, az első tartozás elengedése megoldja a szükségét, és mintát ad a nagyvonalúságra, tehát lehetőséget és viselkedési mintát is ad a második helyzet hasonló megoldásához. Olyannyira, hogy a szolgatársak, és a hallgatók nyilvánvalóan helytelennek tartják az emberünk viselkedését a második esetben, noha a két tartozás független egymástól, így a második viselkedés jogszerű voltát az első nem szünteti meg.

A példabeszéd a jog meghaladásáról szól. Annak van lehetősége meghaladni a jogos viselkedést, akinek megvan a joga, de dönthet annak érvényesítéséről, vagy elengedéséről. Akit tartozása miatt a jog kötelez, az nincs ebben a helyzetben. Az mondhat le a jogáról, aki pedig élhetne vele, tehát nem köteles lemondani róla, de a szabadságában áll. Akkor lenne köteles lemondani, ha erre kényszerítené valami, de akkor már nem a jogáról lenne szó.

A példabeszéd két össze nem hasonlítható mennyiséget mutat, ami mögött valójában két össze nem hasonlítható minőség áll. A második esetben a jog érvényesül, az elsőben nem a jog, hanem valami más. A döntésképes szereplők közül azért lenne a király viselkedése a helyes, mert maga a jog rossz dolog? Vagyis a jogtalanság a jó? Nyilván nem, a tartozás elengedésére nem lehet kötelezni, ahogyan a második történet sem azzal zárul, hogy '...és el kellett engednie a szolgatársa tartozását'. Az első történet egy olyan valóságot mutat, ami túl van a jog által kezelhető, mérhető, érthető körön. Nem az a történet lényege, hogy Jézus félreállítja a jogot, hanem az, hogy valami más valóságot tart fontosabbnak, aminek a megjelenését, és a hiányát látjuk a példabeszédben.

Mi ez a valóság? A király, a szolgatársak, a hallgatóság, és az olvasó is érzékeli, hogy nem a pénz, hanem egy másik kérdés számít. A nyilvánvaló baj az, hogy az emberünk számára ez a másik kérdés nem létezik. A viselkedéséből az derül ki, hogy a környezete által addig vélt viszonyulása téves feltetelezés volt. A jog fölötti viszonyulás az, amelyet kért és elfogadott az első esetben, de elutasított a másodikban. A két esemény azonban ezen a szinten elválaszthatatlan, és valójában az első eseményben is a hasznosság és kár összefüggésében állt hozzá a másik szereplőhöz. Azért esik ki ténylegesen is ebből a haszon és kár fölött álló viszonyból, mert nem is volt benne.

Jézus, ahogy szokta, a példabeszéd végén külön is megadja a kulcsot: szívedből legyél a másik testvére/atyjafia. Ez az a valóság, amely, mint a patak a beledobott építési törmeléken, túlhalad a káron, akkor is, ha maradandóan a nyomát viseli. Ez az a valóság, ami nem összehasonlítható a kárral. Ez az a nagyobb valóság, amiért érdemes a jog alá rendelhető veszteségeket elviselni.

Péter megelőző kérdése hétköznapi és érthető: „és ha kihasználná? ezzel csak adom alá a lovat!” Jézus azt a nagyobb valóságot mutatja meg, ami nélkül a megbocsátás valójában nem értelmezhető: ő a te testvéred. „Mi akkor a jele, hogy tényleg erről van szó, és nem csak a testvérségre való hivatkozásról a haszon érdekében?” Hasonlíthatóan a példabeszéd első esetéhez.

Aki a másik bocsánatát kéri, az ezzel elismeri a meg nem fizethető tartozását. Egyúttal azt is kéri, hogy egymás testvérei maradhassanak, hiszen e nélkül a viszony nélkül irreális a kérése. A kérés nem kényszer, a válasz szabad, e nélkül a szabadság nélkül nem is lenne lehetséges a testvéri viszony. A példabeszéd szerint ez a szabadság mindkét oldalon fennáll. Mindkét oldal számára lehet fontosabb a közvetlen előny és hátrány kérdése, ami viszont azt is jelenti, hogy megszűnt, vagy valójában nem is volt testvéri viszony. A szabadság igazi arca azonban a pozitív viszonyulás, amelyben megélhető ez a nagyobb élő valóság, amellyel a kár, előny, kiszolgáltatottság, vagy ezek kockázata: nem összemérhető.

Ez a mennyek országának a valósága.